

Pieter van der Meer de Walcheren ontwikkelde zich van socialist en francofiel volksverheffer tot rooms-katholiek intellectueel en priester. Een belangrijk deel van zijn leven is nauwe verbonden met Oosterhout waar hij ook zijn laatste rustplaats vond.

Pieter van der Meer de Walcheren is zo goed als vergeten. Toch speelde hij in de cultuur- en literatuurgeschiedenis zo'n driekwart eeuw een betekenisvolle rol. Hij werd in 1880 geboren in Utrecht en groeide op in Maastricht en Amsterdam. In 1900 staaakte hij zijn studie Klassieke Talen aan de Universiteit van Amsterdamse om als volbloed socialist in Brussel te gaan leven te midden van gelijkgestemde intellectuelen, kunstenaars en arbeiders. In zijn naïviteit dacht Van der Meer dat communisme en socialisme een betere wereld zouden realiseren. Hij werkte mee aan talrijke tijdschriften zoals *De Jonge Gids* van Herman Heijermans, *Groot Nederland*, *De Nieuwe Gids*, *Het Tweemaandelijksch Tijdschrift*.

Pieter van der Meer de Walcheren als uitgever in Parijs in de jaren '30. Coverfoto van het boek van Albert Helman. *Het levensavontuur van Pieter van der Meer de Walcheren* (Brugge/Nijmegen 1980).

Socialist werd benedictijn

Van der Meer de Walcheren

JAN DE RIDDER

Gastepater

In de periode 1902-1907 verschenen zijn omvangrijke naturalistische en socialistische romans als *Jong Leven*, *Van Licht en Duisternis* en *De Jacht naar Geluk*. Ook richtte hij samen met zijn vrienden Job Steijnen en Albert Plasschaert twee algemeen culturele tijdschriften op: *Het Leven* en *De Maand*. Enkele ingrijpende gebeurtenissen in het leven van Pieter van der Meer de Walcheren en zijn vrouw Christine Verbrugge - bezoeken aan de trappistenabdijen van Westmalle en Achel, de ontmoeting met de Franse schrijver Leon Bloy, een indrukwekkende reis naar Italië en de dood van Pieters moeder - maakten de geesten rijp voor vragen naar de zin van het bestaan. Dit resulteerde erin dat Pieter en Christine van der Meer de Walcheren met hun zoon Pieter

op 24 februari 1911 overgingen tot het katholicisme. Het relaas van deze bekering heeft Van der Meer uitgegeven onder de titel *Mijn Dagboek*. Hierna probeerde Van der Meer als katholiek schrijver en journalist een positie te verwerven, waarbij geloofsgenoten hem met een zekere argwaan bekeken. Vooral een frontale aanval van een 'ascetisch priester' op een van zijn artikelen kwam buitengewoon hard aan. De anonieme schrijver was de gastepater van de Oosterhoutse Sint-Paulusabdij.

In de Eerste Wereldoorlog werkte Van der Meer tot oktober 1918 als oorlogscorrespondent in Frankrijk voor *De Maasbode*, wat een zware opgave was. In deze Franse jaren onderhield Pieter van der Meer de Walcheren intensieve contacten met kunstenaars en intellectuelen als Jacques Maritain,

Zadkine, Picasso, Georges Rouault, Leon Bloy, Gabriel Marcel, Francois Mauriac. Met de wapenstilstand in het vooruitzicht vertrok hij met zijn gezin naar Nederland, waar hij zich einde november 1918 vestigde aan de Havenweg in Oosterhout.

Franse cultuur

Eenmaal in het relatief rustige Oosterhout kwam het gezin Van der Meer al snel in contact met de monniken van de Sint-Paulusabdij, een klooster waar uit Frankrijk verdreven benedictijnen een tijdelijk heenkomen hadden gevonden. In de Sint Paulusabdij kon Pieter van der Meer de Walcheren zijn contacten met Franse kunstenaars en intellectuelen ver-

der uitbouwen. Tevens stelde het klimaat

van liturgie en contemplatie hem in staat zijn eigen religieuze leven te verdiepen. Via Jozef Muls kreeg hij de gelegenheid in *Vlaamsche Arbeid* te publiceren over moderne

Franse letterkunde. Zo intro-

duceerde Van der Meer de Franse cultuur bij jonge, Nederlandstalige katholieke kunstenaars en intellectuelen. Tijdschriften uit de jaren twintig als *Roeping*, *De Valbijn* en *De Gemeenschap* vertonen nadrukkelijk de enthousiasmerende invloed die door Pieter van der Meer de Walcheren hiermee uitoefende. Ook met de oudere generatie Nederlandse intellectuelen kwam Van der Meer via de Sint-Paulusabdij in aanraking. Zo ontmoette hij Gerard Brom en Jacques van Ginneken, allebei later hoogleraar aan de Nijmeegse universiteit. In de jaren twintig werden die hooggeleerde heren

vriend Picasso en Zadkine

geduchte tegenstanders voor Pieter van der Meer waar het ging om de invloed die hij uitoefende op katholieke jongeren zoals Jan Engelman, Gerard Knuvelde, Antoon Coolen, Anton van Duinkerken, Gabriel Smit, Albert Helman, Herman de Man, Gerard Wijdeveld, Gerard en Henri Bruning, Joep Nicolas en Charles Eijck. Aan dit eerste Oosterhoutse verblijf kwam een einde toen Pieter van der Meer de Walcheren in maart 1921 hoofdredacteur werd bij het eerste katholieke opinieweekblad *De Nieuwe Eeuw*. Ook het feit dat Pieter junior wilde intreden bij de Oosterhoutse benedictijnen was een reden voor het verlaten van Oosterhout: het zou niet goed zijn als de ouders zo dicht bij hun zoon zouden zijn.

Roekeloos

Begin jaren '30 kwamen Pieter en Christine van der Meer de Walcheren terecht in Parijs. Pieter kreeg er de leiding van een grote Franse uitgeverij. Grote ingrijpende gebeurtenissen in hun persoonlijke leven bepaalden de loop der jaren 1931-1935. Allereerst was hun dochter Anne-Marie ingetreden bij de benedictinessen van de Onze Lieve Vrouwe-abdij in

Portret van Pieter van der Meer door Otto van Rees, gemaakt in 1940.

Illustratie van Otto van Rees voor "Het witte paradijs" door Pieter van der Meer de Walcheren (1965).

Oosterhout, overburen van de Sint Paulusabdij, terwijl Pieter junior op 1 februari 1933 plotseling overleed. In volledige overgave aan het geloof wilden Christine en Pieter zich nu overgeven aan het kloosterleven. Pieter nam in de abdij in Oosterhout de plaats van zijn overleden zoon in, terwijl Christine niet mocht intreden in het klooster van haar dochter in Oosterhout en naar de abdij van de benedictinessen in het Franse Solesmes ging. Slechts anderhalf jaar heeft dit 'roekeloze avontuur' geduurd. Beiden werden verteerd door heimwee naar elkaar. In maart 1935 vond in Parijs de hereniging plaats van Pieter van der Meer de Walcheren met zijn Christine. Voor niets was het verblijf in de kloosters niet geweest. Het monastieke leven heeft hun religieuze basis verbreed en verdiept.

Priesterschap

Tot aan het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog bleven de Van der Meers in Parijs. De oorlog dreef hen naar Nederland. De dood van Christine op 26 december 1953 was voor Pieter aanleiding aan de Oosterhoutse abdij te vragen er te mogen wonen als vaste gast. De abdijsamenleving vroeg hem echter in te treden en zich voor te bereiden op het priesterschap. Op 22 december 1956 werd Pieter van der Meer de Walcheren in Oosterhout priester gewijd. Als monnik/priester, als schrijver en als mens heeft Pieter

van der Meer zich ten volle ingezet voor de mensen die zijn levenspad kruisten. Het waren, zoals hij zelf beweerde, vreemde vogels van allerlei pluimage. Artiesten, jongeren, oude vrienden en onbekenden, allen heeft hij ontvangen met warmte en sympathie. Ook kende hij de vreugde zijn dochter in de OLV-abdij te kunnen blijven bezoeken. Nadat zij de abdij had verlaten, kon hij haar in zijn eigen abdij blijven ontvangen. Het anderhalve decennium dat Pieter van der Meer de Walcheren in de Oosterhoutse Sint-Paulusabdij verbleef, was een tijd van grote literaire arbeid: hij bewerkte de twee delen *Mensen en God*, zijn autobiografische relaas over de jaren na zijn overgang tot het katholicisme. Daarnaast schreef hij een vervolg onder de titel *Dagboek* (4, 5 en 6). Zijn engagement met de kerk na het Tweede Vaticaanse Concilie publiceerde hij in het vrijmoedige *Maak Alles Nieuw*. De vriendschap van velen voor Pieter van der Meer heeft vorm gekregen in het *Vriendenboek Pieter van der Meer de Walcheren* met bijdragen van Gerard Knuvelde, Hans Andreus, Jan Cartens, Simon Vinkenoog, Leo Vroman, Gerard Wijdeveld, Albert Helman, Benno Stokvis en anderen. Pieter van der Meer de Walcheren overleed op woensdag 16 december 1970 en hij ligt begraven op het kloosterkerkhof van de Oosterhoutse Sint-Paulusabdij.

Pieter van der Meer de Walcheren 70 jaar.